

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

- Η αγγελική ρήση
- Αντίδραση Θεοκλύμενου
- Ο «από μηχανής θεός»

I. ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΤΕΧΝΙΚΕΣ – ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

• η λειτουργία της αγγελική ρήσης:

- η τραγωδία πράξη «τελεία», άρα δε θα πρέπει να μένουν εκκρεμότητες και απορίες στους θεατές
- ρόλος των αγγελιαφόρων: η μεταφορά ειδήσεων για γεγονότα που συνέβησαν εκτός σκηνικού χώρου (ή αυτοκτονιών / φόνων που δεν αναπαριστώνται ποτέ επί σκηνής)

• ειρωνική μέθοδος:

- εδώ προκύπτει από την αντίθεση που υφίσταται ανάμεσα σε αυτό που περιμένουμε να συμβεί (ο δούλος ως πιστός και υπάκουος υπηρέτης, που όχι μόνο δε διατυπώνει, αλλά δεν έχει και δική του άποψη) και σε αυτό που συμβαίνει (ο υπηρέτης υπερασπίζεται το δίκαιο και την ηθική, αντιστέκεται στον κύριό του). Ανατροπή του στερεότυπου (σοφιστικό κίνημα)

• «από μηχανής θεός»

- το σχέδιο έχει ευοδωθεί, η μόνη εκκρεμότητα που υπάρχει είναι η σωτηρία της Θεονόης, το ρόλο αυτό εξυπηρετεί η εμφάνιση των Διόσκουρων
- πολλαπλή η λειτουργία τους (σωτηρία Θεονόης – θεϊκό δίκαιο – αποθέωση Ελένης – «αιτιολογικοί μύθοι»)

II. ΙΔΕΕΣ

• η έννοια του δικαίου:

- η παρέμβαση του δούλου και η έντονη αντιπαράθεσή του με το Θεοκλύμενο: το δίκαιο του ισχυρότερου vs το «ηθικό» ή το «νομικό» δίκαιο
- τόσο η παρέμβαση των Διόσκουρων («η Θεονόη φρόνιμα έχει πράξει» – αποθέωση Ελένης) και η υποταγή του Θεοκλύμενου στη βούληση των θεών όσο και η έκβαση του δράματος (σωτηρία των ηρώων) εδραιώνουν το δίκαιο που τελικά προβάλλει το ίδιο το έργο

• η δυνατότητα του ανθρώπου να καθορίσει τη μοίρα του:

- ο άνθρωπος θύμα των θεών, αλλά και επινοεί την απόδραση και τη σωτηρία του: η δυνατότητα των ηρώων να επηρεάσουν την έκβαση των πραγμάτων (το σχέδιο έχει τελικά ευοδωθεί χάρη στη δράση των ηρώων και όχι στην παρέμβαση των Διόσκουρων – ανάδειξη του ανθρώπου ως καθοριστικού παράγοντα της εξέλιξης των πραγμάτων)
- η στάση του ανθρώπου απέναντι στη θέληση των θεών (αντίδραση του Θεοκλύμενου, τα λόγια των Διόσκουρων)

• οι Έλληνες ανώτεροι από τους βαρβάρους:

- στερεότυπη αντίληψη: αφήγηση του Αγγελιαφόρου - όροι της μάχης (οπλισμένοι Έλληνες – σχεδόν άοπλοι βάρβαροι)
- αμφισβήτηση: η σκληρότητα που επιδεικνύουν οι Έλληνες (προσφωνήσεις Μενέλαου και Ελένης, η περιγραφή της μάχης)

III. ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

Έθνος Θεοκλύμενου:

η δράση του Θεοκλύμενου εξελίσσεται σε τρεις φάσεις: Θεοκλύμενος-Αγγελιαφόρος, Θεοκλύμενος-Υπηρέτης, Θεοκλύμενος-Διόσκουροι. Η συμπεριφορά του διαφοροποιείται κάθε φορά (ειρωνεία στην αναγγελία της είδησης, εκφοβισμός του Υπηρέτη, υποταγή/ πλήρης αποδοχή της βούλησης των Διόσκουρων)

- ο Θεοκλύμενος αφελής ή εξαπατημένος;

Ο Αιγύπτιος ναύτης-αγγελιαφόρος: τυπικό πρόσωπο με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά: ρόλος δευτερεύων, ανώνυμος, ανήκει σε κατώτερη κοινωνική τάξη φλύαρος, εκφέρει λόγο εκτενή, μεγάλες σε έκταση περιγραφές, λεπτομέρειες που δεν είναι απαραίτητες